

Galea Sashia

2/23

surroundings / ympärillä

Gazeta Sasha 2 / 2023
Surroundings / Ympärillä

Editors-in-chief: Anna Kananen and Juho Pitkänen

Texts, photographs, layouts, edits: Elisa Airasvirta, Ella Asikainen, Omar Fasolah, Maija Harju, Anna Kananen, John Kaye, Maarit Kiiskilä, Johannes Nikitin, Mirkka Ollila, Pavel Petrov, Juho Pitkänen, Maria Roivas, Jalmari Sarla, Arto Sillanpää and Elisa Tolkki

Cover photo: Maria Roivas

Cover logo: Jalmari Sarla

Cover photo: Maria Roivas' Ingrian family members deported in Yakutia.

Ainejärjestö Sasha ry

Editorial

If you have ever talked to an ExpREES student, you have most likely heard stories of the yearly summer school, arguably the most memorable ExpREES experience.

As the range of students at The Aleksanteri Institute has become more diverse, we at Sasha have started to question the course catalogue language policy. Unfortunately, a recent decision was made to still conduct the summer school in Finnish. Moreover, the mandatory *Näkökulmia* course and the master's thesis seminars will still be held in Finnish only.

The decision raises concerns regarding inclusivity. Summer school should be filled with interesting lectures and friends (and a drink or two), and no one should be excluded. It seems likely that Finnish academics would be able to deliver their lectures in English. Besides, the *Näkökulmia* course, especially the in-between lunch breaks and the after parties, is also one of the few get-together experiences during the ExpREES programme. It is regrettable that some miss out on it.

While promoting the use of Finnish in academia and research is important, it is crucial for any study program to prioritise inclusivity. ExpREES, unfortunately, has a low number of international applicants. After all, The Aleksanteri Institute, like Finnish academia as a whole, greatly benefits from having as many Eastern Europe experts and diverse perspectives as possible – also from abroad.

Sasha ry and *Gazeta* strongly advocate language inclusivity, even if it means going beyond the easiest approach. *Gazeta's* language policy allows everyone to write in the language they are most comfortable with. However, we aim to ensure that each issue has pieces in both English and Finnish, while other languages are also welcomed. Our editorials and chair's greetings are exclusively in English.

In *Gazeta* 2/23, we have several English-language pieces: an insightful column on Russian society from **John Kaye**, a deep-dive into Russian-speaking population in Latvia by **Pavel Petrov**, and a pictorial discussion on Sasha members' Eastern Europe memorabilia by yours truly. Of course, Finnish is not forgotten: delve into Turkmen travel experiences with **Johannes Nikitin**, gain insights into Russian propaganda with **Arto Sillanpää** or explore Ingrian experiences through an introduction to **Maria Roivas** and **Elisa Tolkki's** master's theses.

Sasha and *Gazeta* have prioritised language inclusiveness this year, which has brought many foreign students to our events. ExpREES should do the same in the following years.

Text — Juho Pitkänen

Picture — Maarit Kiiskilä

Chair's greetings

Reflecting on the politics of place

Text — Jalmari Sarla

I recently visited Warsaw. While the city had undergone significant changes since my last visit almost a decade ago, I couldn't help but notice the enduring vibrancy that defines its streets. My memories became intertwined with the cityscape, where familiar landmarks and details in street corners evoked personal stories and reflections of passing times.

Plac Zbawiciela, also known as the Saviour Square, offers an interesting case study in spatial politics, specifically the politicisation of urban space. This square, or as I have come to call it, the "hipster roundabout," was once home to an environmental art installation called *Tęcza*. The artwork featured a massive rainbow, which was intended as a non-political expression of joy but unfortunately became embroiled in the conflicts fueled by Catholic fundamentalist and neo-Nazi hate politics. Regrettably, acts of vandalism, primarily carried out by neo-Nazis, targeted the rainbow installation. Consequently, the City of Warsaw chose to replace it with a less politically charged piece.

Witnessing the absence of *Tęcza* in *Plac Zbawiciela* left me with a sense of sadness. Despite its non-political origins, the artwork had transformed into a powerful symbol representing inclusivity and diversity, particularly in the socially liberal capital metropolis of a nation grappling with the illiberal authoritarianism of the Law and Justice party.

Warsaw's *Plac Zbawiciela* serves as a sobering reminder of the regressive potential of far-right spatial politics. As we are all aware, Central and Eastern European countries, including other Visegrád countries and notably Putin's Russia, have

experienced a significant rise in illiberal far-right mobilisation in recent years, ranging from crude street violence to formal practices of the upper echelons of national political authority.

The Warsaw case underscores the fact that urban spaces are not mere physical landscapes, but rather volatile stages where the politics of inclusion, diversity, and social justice are both advocated for and challenged. As Pride month continues, we at Sasha encourage everyone in Helsinki to join the Pride parade on the 1st of July at 10:30 am on Helsinki Senate Square. Let us learn from these lessons and collaborate to ensure that the politics in our urban spaces is guided by a proud vision of progress and justice. We need more rainbows in our surroundings.

6

Pseudopasifismi Venäjän hyökkäyssodan edistäjänä

10

The Reminders

20

Column: When the politics come to you

21

Neljä makumuistoa Keski-Aasiasta

24

Where history is made — Notes from a study excursion to Riga and Daugavpils

31

Gradunurkkaus ja Gradukatsaus

40

топ

42

Turkmenistan: Silkkien säihkettä vai silkkaa teatteria?

48

Recommendations

Teksti — Arto Sillanpää
Kuvat — Midjourney

Pseudo- pasifismi Venäjän hyökkäyssodan edistäjänä

Sotaa ja sen tavoitteita voi hyökkäävää osapuolta hyödyttävällä tavalla oikeuttaa, mahdollistaa ja edistää monella eri keinolla.

Venäjä on oikeuttanut ja mahdollistanut Ukrainaa vastaan aloittamaansa laajamittaista hyökkäyssotaa todellisuutta vääristelevillä keinoilla, joissa ei pitäisi olla mitään yllättävää, mutta joiden tehokkuus on erityisesti Venäjän rajanaapurin näkökulmasta ollut vähintäänkin huolestuttavaa.

Vaikka sodalla on länsimaissa ollut yhdistävä vaikutus ja Venäjä on useimmiten yksiselitteisesti tuomittu, on

ympärillä ollut havaittavissa myös Venäjän disinformaation ja propagandan ruokkimia harhakäsityksiä sodan syistä, Venäjän valtion luonteesta ja keinoista, joilla sota saataisiin loppumaan. Sota on jälleen paljastanut, miten vahvasti eriäviä todellisuuskäsitykset voivat olla.

Suhteellisen usein kohtaa uskomuksen, jonka mukaan Ukrainan saama aseapu on este rauhan syntymiselle. Valtaosalle etenkin Venäjän läntisissä naapurivaltioissa asuville uskomus on varmasti absurdi. Vaikuttaa nimittäin lähes päivänselvältä, että aseavun loppuminen vain tekisi Venäjälle sodan

voittamisesta todennäköisempää ja Ukrainan tuhoamisesta helpompaa etenkin, kun kumpikaan osapuoli ei vielä halua rauhaa, oli aseita tai ei. Kauempana Venäjältä uskomus kaikesta huolimatta näyttää levinneen kohtalaisen laajalle.

Venäjän propagandassa onkin systemaattisesti levitetty väitettä Venäjän voiton vääjäämättömyydestä ja siitä, että aseapu tekee sodasta vain entistä kivuliaamman sekä Ukrainalle että sen läntisille tukijoille. Samalla **Vladimir Putin** on silloin tällöin väittänyt olevansa valmiina rauhanneuvotteluihin ainakin

mahdollistaakseen sen, että Venäjän myötäjuoksijat eri puolilla maailmaa ovat voineet kääntää todellisuuden pääläelleen ja vierittää vastuun sodan jatkumisesta Ukrainaa aseellisesti tukeville maille ja jopa Ukrainalle itselleen. Historiallisista ja maantieteellisistä syistä ei ehkä ole yllättävää, että tämä harhakäsitys on omaksuttu laajasti globaalissa etelässä, mutta myös Euroopassa ja Yhdysvalloissa sillä on ollut yleisönsä.

Pseudopasifistinen väite aseavun haitallisuudesta nojaa yleiseen tietämättömyyteen Venäjältä sekä useampaan narratiiviin, joita Kremlin

propagandakoneisto lukuisine osineen on vuosien varrella pyrkinyt vahvistamaan.

Venäjän tiedustelupalvelut ja valtioon suorasti tai epäsuorasti linkittyvät propagandakanavat sekä niiden läheisyydessä toimivien vaikuttaja-agenttien ja hyödyllisten idioottien verkostot ovat rakentaneet todellisuuskuvan, jossa Ukrainalla ei ole toimijuutta, Venäjällä on suurvaltana ”legitiimit turvallisuusintressinsä” ja oikeus vaikutuspiiriinsä. Tässä kuvassa todellinen aggressiivinen toimija ja uhka on Yhdysvallat sotaa lietsovine neokonservatiiveineen, tiedustelukoneistoineen ja ahneine sotateollisine komplekseineen, kun taas kaikki puhe Venäjän uhasta, imperialismista ja sen länttä vastaan käymästä hybridisodankäynnistä on russofobiaa.

Malliesimerkin näennäisen rauhanretoriikan hyödyntämisestä Venäjän hyökkäyssodan tavoitteiden edesauttamisessa tarjoaa Yhdysvaltain edustajainhuoneen entinen jäsen **Tulsi Gabbard**, joka on useita vuosia systemaattisesti levittänyt Venäjän ja paljolti myös länsimaisen

radikaalioikeiston etua ajavia disinformaationarratiiveja esiintyessään muun muassa huippusuositussa [Joe Rogan Experience -podcastissa](#) ja Fox Newsin Venäjää mielistelleessä *Tucker Carlson Tonight* -ohjelmassa.

Amerikkalaisen radikaalioikeiston ja demokraattipuoluetta vastustavan marginaalivasemmiston piirissä [suosittu](#) Gabbard on toistanut tarinaa Yhdysvaltain tukemista [salamyhkäisistä biolaboratorioista](#) Ukrainassa ja syyttänyt esimerkiksi **Joe Bidenia, Volodymyr Zelenskyyä**, NATOa ja Washingtonin ”neokonservatiiveja” kolmannen maailmansodan lietsomisesta paljolti ohittaen Venäjän roolin hyökkäävänä osapuolena. Vladimir Putinin ja Syyrian diktaattorin **Başar Al-Assadin** hirmutekojen sivuuttamisesta ja vähättelystä huolimatta Gabbard on esittänyt itsensä todellisena rauhan puolustajana.

Gabbard on kuitenkin vain yksi lukuisista länsimaisista vaikuttajista, jotka edesauttavat sekä Venäjän konventionaalisen hyökkäyssodan että laajemman poliittisen sodan tavoitteita murentaen liberaalien

demokratioiden instituutioita ja yhtenäisyyttä.

Samantyyppisin argumentein myös osa eurooppalaisesta radikaalioikeistosta ja vasemmistosta vastustaa etenkin ”raskaiden” aseiden antamista Ukrainalle. Esimerkiksi Saksan Linkepuolueesta löytyy useampia [poliitikkoja](#), joiden aseapua vastustavissa puheissa vastuu Venäjän hyökkäyssodasta ja sen jatkumisesta [vieritetään Yhdysvalloille](#) ja sen sotateolliselle kompleksille, jonka väitetään olevan suunnilleen ainoa Ukrainan puolustussodasta hyötyvä osapuoli.

Venäjän propagandaa ja disinformaatiota levitetään monesta eri syystä. Sitä voi levittää eteenpäin tiedostaen tai tiedostamatta, hyvässä uskossa tai manipulatiivisessa tarkoituksessa. Sen levittäminen voi johtua syvälle juurtuneista historiallisista ja ideologisista syistä, kyynisestä oman edun tavoittelusta, kiristämisestä ja psykologisesta manipuloinnista tai monen tekijän yhdistelmästä.

Esimerkiksi länsimaiden romahdusta kannattavasta akselerationistisesta näkökulmasta Venäjän disinformaation levittäminen

on sen yhteiskuntajärjestelmää horjuttavan luonteen takia loogista. Ensisijassa Yhdysvaltojen imperialismia ja hegemoniaa vastustavasta näkökulmasta jokaisen Yhdysvaltoja vastustavan valtion tukeminen voi vaikuttaa oikeutetulta etenkin, jos Yhdysvaltojen tekemien vääryyksien johdosta on katkera sitä kohtaan. Venäjän poliittisen kulttuurin ja valtaeliitin hyvin heikosti tuntevaan ihmiseen saattaa taas upota väite Venäjän rauhanomaisista tavoitteista.

Useimmiten on hankalaa tai jopa mahdotonta arvioida, paljonko disinformaatio ja propaganda on vaikuttanut yksittäiseen henkilöön tai ryhmään. Monet käsitykset saattavat olla suureksi osaksi rakentuneet ilman selkeää manipulaation vaikutusta. Aseapua voi esimerkiksi vastustaa vain senkin perusteella, että näkee verorahoille hyödyllisempiä käyttötarkoituksia kotimaassaan. Toki vahvistaakseen tämänkaltaista ajattelutapaa Venäjän ulkomaihin kohdistettu propagandakanava *RT* onkin korostanut länsimaiden sisäisiä ongelmia, mutta sillä lienee ollut pieni rooli itsekkäämmän ja eristäytyvämmän politiikan puolestapuhujana muuhun mediaan verrattuna.

Ehkä häiritsevintä Venäjän propagandassa sen tarkkailijan näkökulmasta on propagandan levittäjien ja kohdeyleisöjen moninaisuus. Euroopassa ruokitaan muukalaisvihaa ja tuetaan radikaalioikeistoa samalla, kun Afrikassa kerrotaan eurooppalaisten rasismista. Yhdysvaltoja suurimpana pahana pitävälle vasemmistolaisille kerrotaan NATO:n olevan suurin syyppä sotaan, vakuutetaan Venäjään kohdistuvien vaalihäirintää ja kemiallisten aseiden käyttöä koskevien syytösten olevan hysteeristä sodan lietsontaa, kun taas *woke*sta huolestuneille oikeistolaisille kerrotaan Venäjän käyvän tärkeää kamppailua pahoja ”globalisteja” ja länsimaiden ”degeneroitunutta” arvoliberalismia vastaan.

Nämä ristiriidat eivät vaikuta haittaavan tai ne eivät yksinkertaisesti kantaudu niiden korviin, joihin narratiivit syystä tai toisesta uppoavat. Aseapua vastustavia vasemmistolaisia pasifisteja ei vaikuta liiemmin häiritsevän yhteneväisyys radikaalioikeiston kanssa silloinkaan, kun jälkimmäisen edustajat suorasti tai epäsuorasti myöntävät vastustavansa aseapua, koska toivovat Venäjän selkeää voittoa. Myöskään Venäjän sisäiselle yleisölle räätälöityä

lännen vastaista uhoamista, sodan lietsontaa ja ydinaseilla pullistelua ei juuri huomioida.

Hyvässä uskossa aseapua vastustavien kannattaa muistaa, että Venäjän tahto jatkaa sotaa riippuu pitkälti siitä, miten todennäköisenä sen johto pitää poliittisten tavoitteiden saavuttamista sotilaallisin keinoin.

Tähän todennäköisyysarvioon vaikuttaa oleellisesti Putinin ja hänen lähipiirinsä saama tieto länsimaiden poliittisesta keskustelusta ja julkisesta mielipiteestä Ukrainan tukemisesta. Putinin tietokuplaan kantautuvassa raportoinnissa mitä luultavimmin painotetaan suotuisia kehityskulkuja ja jo ennestään Putinin näkemysten kanssa yhteneviä arvioita, jolloin länsimaiden sisäinen erimielisyys korostuu, mikä taas lisää toivoa sodan tavoitteiden saavuttamisesta. Sodan tutkijat **Branislav Slantchev** ja **Hein Goemans** ovatkin osuvasti todenneet rauhan saavuttamisen kannalta olevan ratkaisevaa vakuuttaa Venäjä siitä, että se ei voi yksinkertaisesti sinitellä niin pitkään, että lännen tuki Ukrainalle loppuu.

the Reminders

Text and pictures — Juho Pitkänen

Most of us have items and curiosities from Eastern Europe. They remind us of places we call home, people we love and moments now unreachable.

Gazeta recently visited four Sasha members, delving into items at their homes and the stories behind them.

On Leaving Moscow

I was an exchange student in Moscow when the full-scale war began. In March, the ATMs stopped functioning, I was running out of cash and decided it is time to return to Finland. As I left Moscow and embarked on the night train to St. Petersburg, my last memory of the city was the glowing windows of the apartment blocks along the МКАД ring road, which I saw through the window of my taxi. From St. Petersburg, I had a bus ticket to Helsinki.

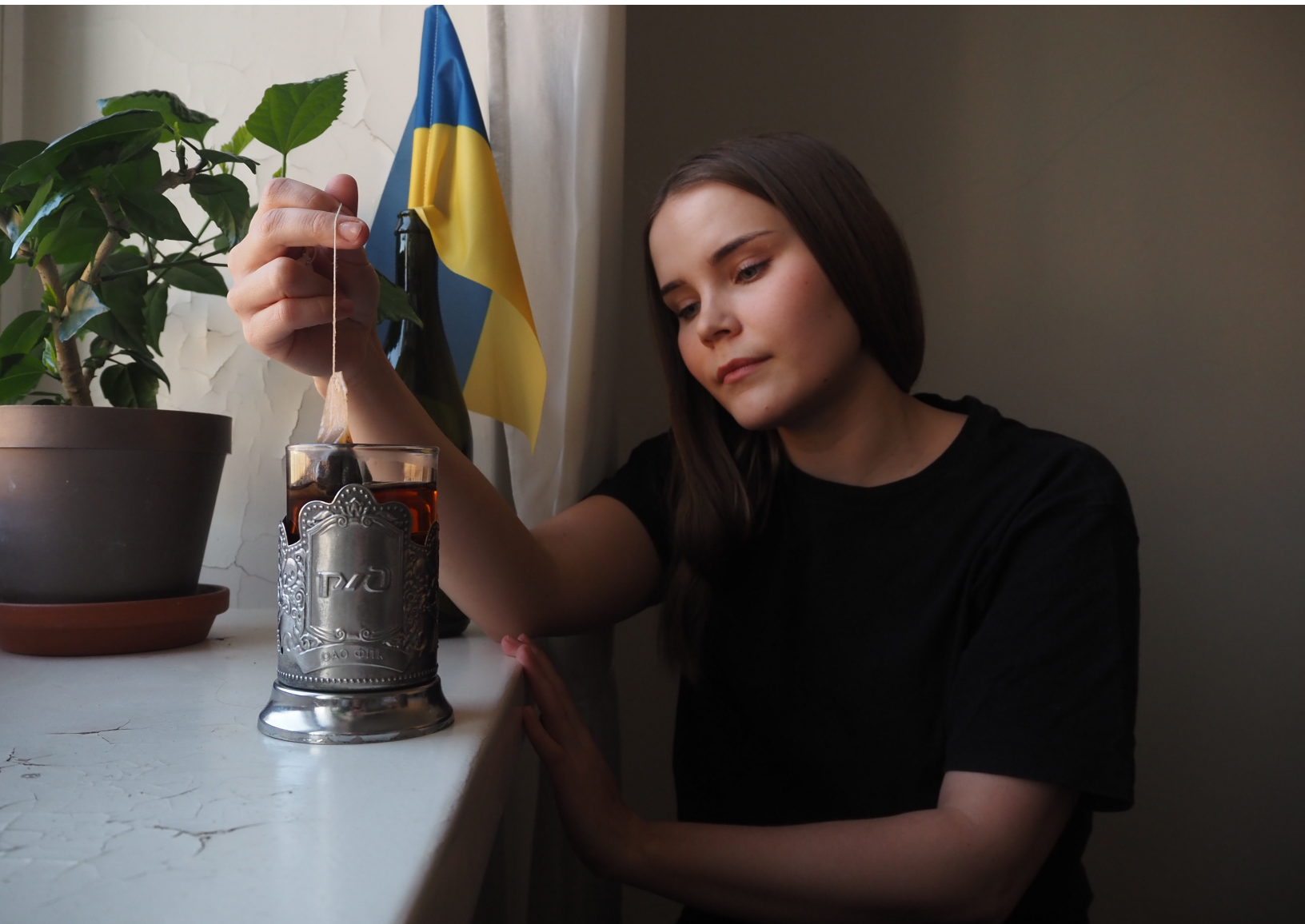
My cabin companion on the train was a man in his 50s, who instantly started chatting with me and realized Russian is not my native.

“Where to?” he asked.

“Home to Finland”, I answered, not going any deeper into my reasoning, as I knew Moscow-dwellers avoided the hard topic.

“I hope you understand I am against this war”, he surprisingly said, even using the word *война*, war – something I hadn’t heard in Russia that spring. “Us Russians do not want this.”

We went to sleep early. It was freezing that night and when I woke up cold and benumbed, the man had disappeared. Soon he returned with breakfast – black tea with sugar and lemon alongside waffle cookies, something that felt like heaven after a lengthy night of frost and shivers. We ate and continued our conversation from last night.

Take them, so you will have at least one good memory from Russia.

“The mugs we are drinking from – they are a popular souvenir. Take them, so you will have at least one good memory from Russia”, the man said, just before hopping off the train and running to his office in St. Petersburg.

I too jumped off the night train, to a bright and sunny city, something completely different from Moscow. Only a bus ride away from home.

Even though I had mentally prepared for a month, the feeling of departure was overwhelming. Somehow, I had the naive belief that I will soon return. I even took a picture in St. Petersburg, wrote a caption saying “What a lovely city, I could move here!” and sent it to my friends. I guess I thought what was happening was not truly real.

Story from Mari Puurunen

Mother and Karelia

My mother and I used to do road trips in Russia before the pandemic and the war. I found this sign somewhere in Karelia on one of our trips. I cannot even recall the exact location anymore... it was somewhere in a forest, maybe near a little bunker.

I have done quite a lot of trips with my mom, exploring Vyborg and its surrounding areas, and even venturing as far as Murmansk once. Our journeys were often spontaneous, with no particular destination in mind. We do not have any family ties to Karelia or Russia, but mom has always been interested in Russia like me. I remember her taking Russian lessons in my childhood, and when I was 18, she started visiting Russia more. I soon realized I also want to study Russian and join her on her trips.

I think we have done five road trips in total, and on her 50th birthday we flew to Volgograd. She also came to visit me in Tomsk when I was an exchange student there.

Traveling together has definitely brought my mom and I closer, just like any shared interest does. It is sad not being able to do our trips to Russia anymore, of course, but it is a small worry compared to everything that is happening in the world.

Story from Ella Asikainen

НЕ ОТКРЫВАТЬ
РАБОТАЮТ ЛЮДИ

The Odessan Adventure

In 2012, I embarked on a journey through the Baltics and Poland with a friend. While my friend chose to return home from Warsaw, I decided to continue exploring. So, there I was, alone, about to visit Ukraine for a month – Kyiv, Crimea, Yalta, and so on.

Through Couchsurfing, I had arranged to meet a girl named Yulia and her friend in Lviv. Yulia, who worked at a cultural NGO in Ivano-Frankivsk, was around the same age as me. After a fun Lviv night, she asked me to join her group of friends to a movie festival in Odesa. Well, maybe I will go to Odesa instead of Kyiv, I thought.

Movies in Ukrainian and Russian, secret beach parties and the presence of the Black Sea, a city of decadence. That was Odesa for me – a feeling

of danger, but in a good way. It was also in Odesa where I had my first encounter with young Ukrainians who seemed to embody a blend of bohemian life and an underlying feeling of Ukrainian nationalism.

Me and Yulia became close and even developed a little youthful romance during the memorable nights in Odesa. I then decided to join Yulia to Ivano-Frankivsk, where I stayed at a *brezhnevka* with her and her cousin. Ivano-Frankivsk was a fascinating city with a Central European vibe. I remember seeing a tourist brochure proudly proclaiming it as "Ivano-Frankivsk – City in the Hard of Europe". We had picnics, bought breakfast from street markets and had a lot of fun together. I also decided to get my first tattoo in Ivano-Frankivsk, commemorating the powerful experience I had had in Ukraine.

From there, Yulia and I hitchhiked to Lviv. We were on the side of the road, and I wanted to – being a naive westerner – hop on a Lada.

“You know those who drive a Lada can be a bit sketchy, let’s take a newer car”, she said, laughing.

I can’t recall exactly how we bid farewell, but it likely happened at the Lviv bus station. As with most vacation crushes between twentysomethings, our thing did not last beyond the trip. We have been in contact even though I have not seen her since. I think she lives in Italy now.

Even back in 2012, I had a sense that something significant was brewing in Ukraine. I engaged in discussions about local politics, and there was an overwhelming feeling of disappointment towards the political elites especially among young Western Ukrainian people.

Most conversations revolved around the domestic divide between the Western and Eastern regions, rather than Russia. Just two years later, the Euromaidan protests erupted, and it struck me deeply because my memories of Ukraine were still fresh in my mind.

When the full-scale invasion hit last year, some people in my social circles resorted to whataboutism regarding the war, focusing on Ukrainians’ perceived privileges instead of recognizing their historical experiences as victims of imperialism and genocide. Meanwhile, the people I had met in 2012 were sharing videos of fear and panic in war-torn Kyiv, which left me feeling devastated.

I often reflect on Ukraine and all my experiences there. There is something incredibly powerful in that country.

Story from Jalmari Sarla

Just two years later, the Euromaidan protests erupted, and it struck me deeply because my memories of Ukraine were still fresh in my mind.

Ending Up in Poland

During my gap year after high school, I sort of accidentally ended up as a volunteer in Poland – I was originally supposed to go to Greece. Initially, I had no particular interest in Poland; I simply wanted to go somewhere different.

Gradually, Poland began to grow on me. Being only 18, it was my first experience staying abroad and immersing myself in another culture. Naturally, I initially experienced culture shock. The language was the worst, I got so pissed at it. I was anxious and thought I would never start learning it.

I found this feather at a Warsaw nightclub during our volunteers' introductory week. The youth camp we worked at was on the other side of the country, but we started with a week in the capital. I still know some of the volunteers – there was a British couple who just invited me to their wedding in Edinburgh this summer.

Later during my bachelor's, I went to Warsaw for Erasmus. It felt like returning home. Warsaw is an amazing city, especially when comparing to Brussels, where I have also lived. I loved the skyscrapers and my apartment in the city center, and I think I still know the metro ride from my place to the university by heart.

I think I would not move to Poland anymore, though. Or maybe I would if there were enough Finns. It felt hard being far from Finnish culture and not being able to speak Finnish on the daily. Despite having numerous international friends and an exciting environment around me, I often felt lonely and hollow. Even though I love the city, Warsaw made me realize how much I truly cared about home.

Nevertheless, ending up in Poland completely transformed my life. I developed an interest in the region, began studying the language, and eventually ended up in ExpREES. I hope I will see the other volunteers in Edinburgh.

Story from Elisa Airasvirta

Column: When the politics come to you

Text — John Kaye

«Я вне политики»

The non-political lane favored by many Russians grows narrower by the day. The Kremlin's social contract is null and void and those wielding political power are calling up the citizenry, demanding all take part. For Russians today, **Putin's** politics are at the door, peering through the letterbox and coming in through the window.

The shift in Putin's politics since the start of the war has often been described as the Kremlin's breaking of the unspoken agreement it had with Russians. The contract, in short, would provide Russians an uneventful, even stable, country in exchange for political passivity. An increasingly authoritarian regime, repressive measures and military aggression were easily written off as high politics – *not for us to fix*.

In one sense, the desire to disassociate oneself fully from politics in Russia is understandable. For Russians, politicking outside of the mainstream was always risky and often fruitless. Those who wound up in the Kremlin's crosshairs had strayed too far from the well-lit path. If what was on offer was unpalatable, one could lay down roots elsewhere or settle for the life of an internal émigré.

The high stakes and insecurity of the political moment have led the Kremlin to significantly tighten its grip, to seek scapegoats and demand both conformity and participation. High politics have come a-knocking; sure, they're pulling men off the streets, but also children out of their [homes](#) and into military [parades](#). They're the boarded-up

shop at the mall, they're on your [phone](#), your social media, your [dating](#) app, they've found a way to deliver your conscription notice and twist your arm to appear without so much as kicking in your door.

They've followed those who emigrated, too – bubbling up in tough discussions about a colonial past or landing on renewed [commercial flights](#) to a partially occupied state. In 2023, those Russians who had found comfort in the apolitical are finding their approach no longer works for the Kremlin or the rest of the world – taking a position has become the imperative. And it is imperative even when it's not clear-cut – like when [navigating international spaces](#) in the context of war.

When highly repressive regimes collapse, they are most often succeeded by slightly more humane ones, but what follows later is dependent on the local context and people shaping events. Historian and educator **Tamara Eidelman** asserts that we cannot forget where the current war came from – aggression and militarism that have become omnipresent in Russian society.

Without a reckoning with what has happened and a collective revisiting of the political paradigm, it's unlikely that the situation twenty to thirty years from now will be all that different from what we see today. In this sense, it may be a blessing in disguise that we bid farewell to the days of the stability for passivity trade-off, even under these circumstances and even at risk of revealing an answer we hoped not to hear. Shaking the apathetic awake and engaging those who prefer to remain on the sidelines is an uncomfortable prerequisite for change.

Neljä makumuistoa Keski-Aasiasta

Teksti ja kuvat — Ella Asikainen

Kurutobia Istaravhsanissa

Ulkona alkaa kaatosade, ja ennätämme juuri kahvilaan. Sen ulkoseinä on kirkkain värein koristeltu. Suuressa sisätilassa on vain kourallinen ihmisiä, koska on iltapäivä ja parhaillaan vietetään ramadania. Kanttiinin vitriini on lähes tyhjä, eikä seinällä olevalla ruokalistallakaan ole montaa riviä, mutta listan kolmannella rivillä koittaa pelastus: “Kurutob - 20 somia”. Tilaamme ne sekä vihreää teetä ja jäämme odottelemaan muovipäällysteisen pöydän ääreen. Olemme juuri viettäneet kuutisen tuntia jaetussa taksissa matkalla läpi luoteis-Tajikistanin vuoristoteiden ja tunnelien. Saamme eteemme annokset puisella lautasella. Alla on kurtjuustosta valmistettu lämmin kerros ja leivänsuikaleita. Annoksen kruunaa päällä oleva tuore salaatti. Kurutob on Tajikistanin kansallisruoka. Annos miellyttää etenkin fetan ystäviä, sillä kurtjuustossa on samaa suolaista makua.

Shir-guruchia Mirankulissa

Olen saanut kunnian tulla kutsutuksi kylään paikallisen rouvan kotiin. Tapasimme bussipysäkillä, kun ystäväni kanssa kysyimme häneltä neuvoa bussireiteistä. Hän on opettaja ja asuu kylässä vuoriston lähellä. Navruz-juhlaan on vain muutama päivä, ja hän on luvannut tarjota meille muutamia juhlaruokalajeja. Hän esittelee meille kotinsa, jonka pihalla on aito tandir ja kazan-uuni. Hän on myös kutsunut naapurin tytön esittämään meille tanssiesityksiä. Yksi pöydällä olevista annoksista on shir-guruch -niminen valkea riisipuuron näköinen annos, jonka keskellä on keltainen voisilmä. Otan lusikallisen ja täyteläinen riisipuuro täyttää mieleni jouluisella lämmöllä.

Sumalakia Samarkandissa

Basaari on täynnä suuria metalliastioita, joissa on vähän nutellaa vaaleampaa ruskeaa ainetta, jota myydään muovirasioissa. Ruoka on ilmeisen suosittua, sillä monien myyjien pöydälle on muodostunut pieni jono. Maistiaisia otetaan sormen päällä suoraan astiasta. Ostan itsekin rasiällisen. Aine maistuu lähes tismalleen mämmiltä. Kyseessä on sumalak, jota syödään navruz-juhlan aikaan. Se valmistetaan mämmin tapaan imellyttämällä, mutta rukiin sijaan vehnästä. Noin puolen litran kokoinen (pienempää ei saanut) purnukka majailee huoneessani pari viikkoa, mutta en saa sitä syödyksi loppuun, vaikka yritän syödä joka päivä ainakin lusikallisen.

Plovia Boysunissa

Olemme etsineet sopivaa lounaspaikkaa jo useamman kilometrin ajan. Kysymme neuvoa kadulla, ja meille kerrotaan paikka, jossa on kaupungin parasta plovia. Suuntaamme siis sinne. Iltapäivän polttava aurinko porottaa, ja toivon hartaasti, että ruokapaikassa on varjoa. Saavumme perille ja pihalla on vapaana sohvapöytä, joka on vielä lähes varjossa. Tarjoilija saapuu, ja yritän tilata plovia elekieltä ja venäjää yhdistellen. Tarjoilija ei kuitenkaan ymmärrä minua, joten pyydämme apua viereisen pöydän kielitaitoisemmalta herralta. Hän selittää tarjoilijalle, että haluamme tilata oshia. Ruokalajia kutsutaan välillä ploviksi ja välillä oshiksi. Mieleeni ei juolahtanut, että sanaa plov ei joka paikassa ymmärretä. Kyseinen ruokalaji on varmaan jokaiselle Keski-Aasiaa tuntevalle hyvinkin tuttu. Kyseessä on siis riisistä, lihasta, porkkanasta, sipulista ja kikherneistä valmistettu rasvainen ruokalaji, joka on erittäin suosittu ainakin Uzbekistanissa ja muussa Keski-Aasiassa. Erilaisia variaatioita plovista on paljon.

Where history is made

It is said that time heals, but it appears to take longer for scars on the facade of the Riga central railway station. Then again, perhaps, they were meant to be kept visible as a reminder, I thought as I arrived in the capital of Latvia for the second time the past spring.

It was a pleasantly warm May evening and the following morning an intensive course organised by Aleksanteri Institute would take our group to Daugavpils in the southeastern corner of the country. In both Riga and Daugavpils, as many places elsewhere in Latvia, Russian continues to play the role of a significant language in a broad variety of contexts, surrounding and being surrounded by Latvian, the sole official language of the country.

In the main hall, I looked at electronic timetables with inscriptions in Latvian, English and Russian. From my brief leisure visit in Riga last autumn I

still could vaguely remember the sight of the Soviet Modernist station building's facade being decorated with large, vertically ordered signs in Latvian, Russian and English – *Stacija*, *Вокзал* (*Vokzal*) and Terminal, respectively. Yet already by my previous academic sojourn there in March this year, the Russian-language sign was removed at the orders of the Minister of Transportation, **Jānis Vitenbergs**, from the right-wing populist party National Alliance. Vitenbergs described the removal “as a symbolic and significant moment” for the Latvian society and himself as a minister. The Russian-language sign was said to lack any practical meaning – that in Riga with some 40% of the population speaking Russian – and “as a reminder of the occupation, it maintained a Soviet era atmosphere in the very centre of the capital”.

Standing in the main hall, I could not help but wonder how the minister could leave the electronic

timetables unaddressed. Perhaps, de-Sovietisation à la letton was more about the surface and the Russian language, less so – about the Communist ideology and its explicit symbols per se.

The Red Latvian Riflemen, the legendary military spearhead of the Bolsheviks at the early and decisive stages of their struggle for power in the collapsing Russian Empire, are celebrated with a rather impressive Soviet-era monument in red granite at the edges of Riga's Old Town – literally next to the Museum of Occupation. Their formations played a crucial role in the initially successful Bolshevik invasion of the newly independent Latvia in 1919. From my previous visit I could also remember large elements depicting the Soviet hammer and sickle decorating the boardwalk on the western bank of Daugava, next to the National Library. They were still very much in place this time too. Yet, it was the Russian-language sign “Station” that was

Notes from a study excursion to Riga and Daugavpils

Text and pictures — Pavel Petrov

vested with “maintaining a Soviet-era atmosphere”.

Much like the last time, the sight of the blank space between the Latvian and English parts, with the silhouettes of the gone Russian letters still visible through some uneven white paint (perhaps, supposed to imitate the surrounding beige colour), reminded of burn scars, of something butchered. I could not tell whether it was left that way out of disregard or on purpose. Either way, it felt as making for a perfect allegory of the institutional place of the Russian language in Latvia. Visiting Daugavpils and Riga, discussing language and culture policies, as well as simply observing, only reinforced that view.

Daugavpils – a river and her city

“The European Union’s most Russian city” was how Daugavpils University described its location

on an advertisement poster, lonely hanging in a dark hall of the main building. I accidentally noticed this bold (bite it, Narva) yet to a degree valid statement as my study group was about to return to Riga. Our one-and-half-day long visit in this peculiar and diverse city was hardly sufficient to give it any justice. Still, it was certainly enough to leave us fuelled with impressions and observations of Daugavpils’s contrasting sociolinguistic and multiconfessional environments, as well as evermore curious about the place and its people.

As advertised, in Daugavpils one is surrounded by the Russian language. Yet, the situation of Latvian, the official language of the state, and Russian, the majority language of the city, is as if mirrored on the surface of the Daugava River – you see Russian written as little as you hear Latvian spoken. In my experience, most Latvian I heard in Daugavpils was confined to the walls of the university and the

Central Library of Latgale, the name of the surrounding region.

Speaking of Latvian there, the historic region of Latgale is also home for a distinct dialect, Latgalian, whose standardised written form is officially considered and supported as a historic variant of Latvian, although some regard it as a separate Baltic language. For centuries Latgale developed differently, controlled by Polish landowners, while the other historical regions of today’s Latvia was dominated by Baltic German nobility. If Daugavpils may be described as a border city, then mainly due to its immediate proximity to a different historic region – Sēlija. Otherwise, it is far closer geographically to Lithuania and Belarus than Russia.

Being Latvia’s second largest city, Daugavpils has a population of some 80 thousand inhabitants. Since the dissolution of the Soviet Union, the number decreased by more than one third. At several

occasions during the excursion, depopulation was mentioned as a common problem for Latvia in general. Ethnic Russians constitute almost a half of Daugavpils's residents, whereas ethnic Latvians – only one fifth. Russian prevails even among Poles – the city's third largest ethnic group. Other notable minorities consist of Ukrainians and Belarusians – the fourth and fifth largest groups, respectively.

When the country (re-)gained its independence in 1990–1991, those Soviet migrants and their descendants ended up mainly as non-citizens, holders of “grey” or “alien passports”.

Russian is a common language among them as well. To be sure, such a heterogeneity is characteristic of the Latvian Russian-speaking community in general and can be observed elsewhere, not the least in Finland, although few places it is so tangible as in Daugavpils.

The presence of Russian in the area of Daugavpils goes way back to the days of the Russian Empire

and even beyond. However, the current Russian-speaking population of Latvia originates largely from Soviet-era migration waves, which officially regarded as occurred during occupation. When the country (re-)gained its independence in 1990–1991, those Soviet migrants and their descendants ended up mainly as non-citizens, holders of “grey” or “alien passports”. Through migration and gradual

naturalisation as either Latvian or other countries' citizens, their share has declined to less than one tenth of the population. Interestingly enough, the share of citizens appears to be significantly greater among ethnic Russians and Poles than Belarusians and Ukrainians.

Indeed, a solid part of the country's ethnic Russians were instantly naturalised as citizens

when Latvia (re-)gained its independence. Either they or their parents were citizens of the “first republic” during the interwar period – *starozhily*, “old-timers”. Russian retained its influence and significance in Daugavpils even during the first period of Latvia's independence. Back then, the Latvian state went as far as supporting primary and secondary education in Russian. Although by the 1930s the share of Latvians reached about one third, the city was still populated mainly by ethnic Russians and Jews. Once numerous, the Jewish community of Daugavpils was virtually wiped out during the Second World War. The ethnic Russian counterpart fared considerably better. A substantial part of these Russian “old-timers” consisted of the so-called Old Believers to whom Daugavpils was an ancient centre.

Of language, true creed and trousers

The Old Believers are Eastern Orthodox Christian denominations claiming to be the only veritable Russian Orthodox creed. As the losing side in their conflict with the Moscow Patriarch Nikon over his ritual and liturgical reforms in the mid-17th century, the Old Believers were persecuted and forced to seek asylum in the wilderness – like that of my native White Sea Karelia – and abroad.

Some of the Old Believers ended up in the area of Daugavpils or Dyneburg, as the town was called by its then Polish-Lithuanian masters who in turn had adopted the name given by the German

founders – Dünaburg. In Russian too, the city came to be known as Nevgin, Borisoglebsk, Dinaburg, Dvinsk – referring to the Russian name of the Daugava river, Dvina – and ultimately Daugavpils. Surprisingly, there are even proper Finnish names for both the river and the city – Väinäjoki and Väinänlinna. They seem to derive from the Estonian name versions, whose root *väin-* might in turn have either Old Slavic or Old Germanic origins. A beloved child has many names.

Children were running around at an adjacent playground as we hesitantly approached the fenced premisses of the Old Believers church in the neighbourhood Jaunbuve ('New Construction', *Novoye Stroyeniye* in Russian) outside the centre, known for its ecumenical variety of worship houses at the so-called Church Hill. There, the four main Christian churches of the Daugavpils region were represented – Russian Orthodox, Old Believers, Catholics, and Protestants. Affected by our superficial knowledge, we were hesitant whether Old Believers, who seemed to be an enclosed and distanced community, would let us in.

Yet the gate stood wide open. Cautious and reserved as they appeared initially, the older gentleman and lady attending to chores in the yard allowed us to look inside the church on the conditions of *tol'ko ne v shortakh* ("only not in shorts") – properly long pants and no hats for men, skirts for women, while headscarves would be provided. In our group, that made only two of us.

A couple of minutes into the conversation and the old, but energetic lady's reservation turned first into curiosity and then – enthusiasm. As she reminded us about the utmost importance of believing in God, we approached the entrance. The church, completed in 1928, she explained, was now under renovation. Even the priest was new, their "wonderful young *batyushka* Georgy", who was regretfully away: "He would have told you much more than me, mere cleaning lady". The congregation, however, had seen better days. The legacy of the Soviet state policy of promoting atheism was to blame, as we were told. Fewer young people took interest in the church, rarely attending services. So much for my bookish pre-conceptions about Old Believers as profoundly religious communities.

The Old Believers church in Jaunbuve (there are several of them in Daugavpils) remained open throughout the Soviet era, despite being surrounded by the officially atheist society. Maybe I should have asked the church *babushka* about that special treatment, I thought later. Still, it was during the Soviet era that some important icons were stolen from the chapel in her native village. The icons of the Daugavpils church were in part dating back to the earliest days of the separation between the Old Believers and the Moscow Patriarchate. The *babushka* pointed out how resemblant they were to the mediaeval Byzantine ones, "the old way".

I recognised the techniques, materials and colours from an

[exhibition of Old Believers icon art](#) at the Stockholm Finnish Orthodox church last year. Many of those in Daugavpils were characteristically made of metal, with chunky details. There was a distinct Latvian icon-painting school, I recalled, as memories of the interview with the exhibition's organiser resurfaced. The church *babushka* could only confirm their local tradition of icon-painting as thinning out as there were only very few masters left.

Differences between the Old Believers and the Nikonians extended into the liturgical language too. Curiously enough, the Old Believers' pronunciation in Church Slavonic reminded me of Ukrainian. Particularly in the way *g* sounded as *h*, while the name of Jesus had only one initial vowel – *Isus* – instead of two. The Russian language spoken by Old Believers of Daugavpils, though, was very much like that in Russia. "Maybe some *govor*, accent, but otherwise the same words. We understand it", the church lady reassured, smiling slightly.

Words clearly mattered, though. As I spoke of our previous visit in the "Orthodox church", the *babushka* instantly corrected me, calling it the "Nikonian one". The Old Believers cared for their claim to being Orthodox, *pravoslavnye* ("rightful praisers"). Yet another slip of my tongue – *staroobryadtsy* (Old Ritualists), as they also were known in Russian, instead of *starovery* (Old Believers) – produced a similar remark. It was their belief that was central and ancient, not the rituals.

As our excursion of the church approached its finale, the

babushka inquired about our confessional allegiances. “Everyone is Catholic in Italy”, was the diplomatic answer of my friend. In Latvia, Catholics made up about one fifth of the population and were the majority in the surrounding region of Latgale. Apparently, many Catholics in the area of Daugavpils were conversing into the Old Believers creed. “You know, I do not like to brag, but our belief is the true one”, concluded the old lady with a mild playful laughter. Whatever relations between Daugavpils’s four main Christian confessions there may be, their churches stood close to each other on the same hill. Amused by these, perhaps, proselyting attempts of our elderly guide, we left the church’s premises and joined the rest of the group. Never-ever had I felt happier about my preference for chinos over shorts even in warmer weather.

Ages in-between

Looking back, I would very much like to have asked this babushka and other Old Believers about how they feel towards the Latvian state’s policy of purging Russian from the public space. Later, while visiting the Russian-language editorial at *Latvijas Radio*, we were told that they may be even more critical than many other Russian-speakers. After all, they have lived in what is now known as the Republic of Latvia for centuries.

That I would have gladly spoken and written about, I thought, sitting on a bench in Riga’s Vērmāne Garden a day later and typing this piece. There too, I was

surrounded by Russian – hardly visible, yet overwhelmingly audible. As a silent elderly couple from the bench on the left went its way, two young people sat down there, chatting in Russian. I could not help but notice how their speech was eloquently fluent and pure – not a single Latvian word sneaking in between. About half of the city’s population spoke Russian, but Latvian seemed to have gained a considerably greater share among children and youth.

Curious about their language, I asked how they managed to speak such pure Russian in a highly bilingual space, where the other language virtually had a monopoly on texts in the public sphere. In that, I referred to my own experience of speaking Russian, influenced by surrounding dominant languages. “We just rarely communicate in Latvian”, smiled the young man. Still, he went to a Latvian-language kindergarten and school, now studying engineering at a university and doing an internship at a factory. She, on the contrary, received her primary education in Russian, now working. “My parents wanted to put me into a Latvian-language school, but I did not get a place in one because of long queues”, the young woman explained. She pointed out that to learn Latvian in a Russian-language school was more challenging.

Nevertheless, both said themselves to be fluent in Latvian and using it daily, although with very few people. “Sometimes just once a day”, stated the young woman. At the factory in Jelgava, south of Riga, where the young

man was doing his internship, practically everyone spoke Russian – both locals and recently arrived Ukrainian refugees. At the university too, lecturers spoke Latvian with an accent and outside the classes he communicated mainly in Russian.

Fluency in the official language (as Latvian is simply and frequently denoted) is notably less common among older generations of Latvia’s Russian-speaking population. Both young people were born in Latvia, while their parents had moved there from Russia, Ukraine and Belarus during the Soviet era – a rather typical pattern. With a hint of indignation and regret the young man mentioned his grandmother who spoke only Russian. He asserted that one should have learned the official language after three decades of living in an independent state.

I did not dare to go into too personal details, but was curious whether his grandma had a “grey” or Russian passport. Previous non-citizens, currently holding Russian and Belarusian passports and residing in Latvia, have to prove a sufficient fluency (A2 level) in the official language by the autumn, otherwise risking deportation. Those are predominantly older people, sixty plus, who have taken Russian citizenship to get a higher pension. In some cases, the Latvian state provides them with pensions of less than one hundred euro. One may discuss political and ideological dimensions of choices made by those senior residents of Latvia as much as one wishes, but the simplest survival

rationale has to be taken into consideration.

However, “deportation” was said to be officially reserved only for those enforced mass expulsions orchestrated by the Soviet Union. For the media, to use it or allow it to be used in the Latvian context in a different way might cause a substantial fine. Such was the

*“You know,
we are
neither
Russians
nor
Latvians”,
told the
young
woman, “we
are russkiye
latyshi,
Russian
Latvians.”*

case of a Latvian Russian-language news portal right during our excursion. They were accused of failing to object to their show guest, a member of the Latvian parliament, who described

potential expulsions of Russian and Belarusian citizens failing the language test as “deportations”. To be sure, the charge against the news portal was criticised by the Latvian council for media ethics as inappropriate and undemocratic, risking to affect editorial independence in the future. The language is certainly to be minded in Latvia as never before.

Actually, neither of the young people objected to the policy of Latvian as the sole official language of the state and the public sphere. “If that is the way of things, one has to adapt”, asserted the young man. “Still, one has to have the right to speak the language that feels natural and comfortable”, commented the young woman. In education too, they saw promotion of Latvian as the sole medium on all levels as a positive development.

Recently, UN experts criticised Latvia for “harsh restrictions on minority language education amounting to its virtual elimination”. Last September the state took course towards making Latvian the only medium of school education by 2025, leaving outside only the subjects of minority’s own language and cultural history. The young people did not seem to be bothered. “They just should have done that from the very re-establishment of independence”, complained the young woman, who had had to go to a Russian-language school, “but, luckily enough, at least today’s children have better opportunities”. She added that after decades of different policies, there were now people from

several generations with varying fluency in Latvian – like herself.

“You know, we are neither Russians nor Latvians”, told the young woman, “we are *russkiye latyshi*, Russian Latvians”. She and her friend felt incompletely accepted in either ethnic group – “we are too Russian for Latvians, and too Latvian for Russians”. Even though she used *latyshi*, ethnic Latvians, to denote their mixed identity, Russian has an apt demonym signifying the adherence to Latvia in civic and residential terms, *latviytsy*, which appears to be quite common in Latvian Russian-language media. Regardless of terminology, it was Latvia that both saw as their home. What else could matter more?

Bronze days

After the conversation in the park, later that evening, Latvia won against Sweden in ice hockey. Unlike the Finns, the Latvians did not seem to attach any extra value to defeating Sweden, although the northern half of the country used to be ruled by Stockholm as well.

All the excitement was about making it into the semi finals of the world championship for the first time in Latvia’s history. By the end of that week, the Latvian national team defeated the American counterpart in Tampere, thus securing the bronze – another milestone in the country’s sports history. Some thirty thousand Latvians gathered in central Riga to meet their team on the following Monday, which the Latvian parliament Saeima made a public holiday. Perhaps, this Bronze Day managed to bring

both ethnic Latvians and Russian-speakers together more than anything else too. As some participants noted, the atmosphere of the celebration was comparable only to the spirit of the centenary of the Latvian independence in 2018.

Latvia is thus making history – both globally and locally. In fact, to make history there appears to be quite simple. At the “last supper” of the excursion, my group presented our observations through pictures of the statues of **Johann Herder**, **Taras Shevchenko** and **Alexander Pushkin** in Riga. Just a few days later, the morning after the ice hockey bronze celebrations, the probably true-to-size bronze statue of Pushkin was gone from the central Kronvalda park, where it had been since 2009.

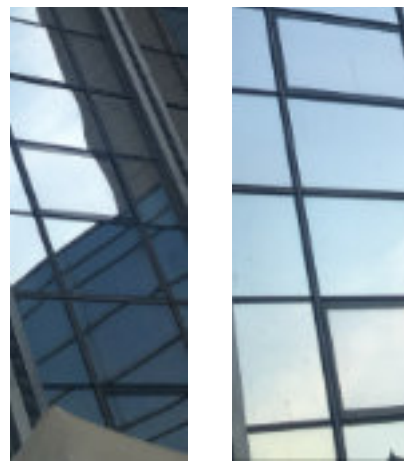
Some people saw a possible connection between the two events – the monument was removed when everyone was preoccupied with the festivities – but the city council denied such a link. Fourteen years after the installation, the removal was motivated by legal conflicts related to the statue’s commission. The head of the state agency for monuments also pointed out that the statue failed to “analyse the talent or production of this Russian writer who never had been to Riga or showed interest in what was now Latvia”. Indeed, the only tangible link between Pushkin and Riga was his lover **Anna Kern**, who briefly lived there and to whom he dedicated verses. The connection between Shevchenko and Riga must have been of a more substantial nature.

The statue of Pushkin was to be relocated to the house of the Latvian artist union, who would like to have this tactile piece by **Aleksandr Tartynov**, an internationally acclaimed Dutch-Russian master. Earlier, Tartynov also produced a bronze sculpture of Pavel Dubrovin, the late XIX century Russian mayor of Dinaburg, displayed at the Dubrovin park in Daugavpils. Now the artist hoped to get the statue of Pushkin home to the Netherlands. An idea was entertained to place the statue at the manor where the killer of Pushkin, **Georges-Charles de Heeckeren D’Anthès**, used to live. Much like with the Russian-language sign on the Riga central railway station and the Minister of Transportation, the removal of the small Pushkin sculpture was described by the vice-mayor of Riga as nothing less than “a historical day”.

I could only wonder what sort of history and symbols were then left for the ethnic Russian and Russian-speaking minority to gather around as their own. Latvia’s cultural heritage has plenty of material to create and cement an alternative ethnic Russian identity, distinctively Latvian, separate from that of Russia. To do so, the state and the society as a whole has to actually accept that heritage. The Central Library of Latgale could, perhaps, take the lead by simply moving *Город Эн* (Gorod En, “City N”), the Modernist ode to Daugavpils by **Leonid Dobychin**, a native of the Latgalian town Ludza, from the shelves of ārzemju literatūra, the “foreign literature”, to that of the Latvian one.

A week later after we left, the Latvian parliament elected the Foreign Minister **Edgars Rinkēvičs** from the ruling centre-right New Unity as the new President of the Republic. One of the first issues addressed by the Latvian President-to-be Rinkēvičs was that of language politics. He criticised the infamous *Atkrievisko Latviju!* (Derussify Latvia!) campaign, launched by the writer **Liāna Langa**. While reassuring the primacy of Latvian, Rinkēvičs proposed to speak of *Latvisko Latviju!* (Latvianise Latvia!) instead, suggesting a more positive message of such a call. It was also him who as the Foreign Minister fend off the UN experts accusing Latvia of “harsh restriction on minority language education”. Still, unlike the current President **Egils Levits**, Rinkēvičs is at least open to the idea of speaking other languages than Latvian when addressing his compatriots.

Taking over the Presidency in July, Rinkēvičs will become the first openly LGBTQ+ person to lead the state in Latvia and the second one worldwide – after San-Marino. Should the soon-former Foreign Minister **Pekka Haavisto** succeed in his third bid for presidency next year, Finland might have a chance to get the bronze at that.

Gradunurkkaus

Kaipuu muistamisen välineenä: Trauma ja nostalgia Pietarin Inkerin liiton kollektiivisessa muistissa (Elisa Tolkki, Helsingin yliopisto 2023)

Teksti — Elisa Tolkki

Moiikka! Nimeni on Elisa ja opiskelen Helsingin yliopistossa alue- ja kulttuurintutkimuksen maisteriohjelmassa. Haluan kertoa teille hieman gradustani, joka käsittelee Pietarin Inkerin liiton ja yleisemmin inkerinsuomalaisten nostalgian, trauman ja representaation ilmiöitä Venäjällä ja Suomessa. Gradun tavoitteena on kuvata nostalgiaa Pietarin Inkerin liitossa sekä inkerinsuomalaisten historian kollektiivista unohtamista Suomessa ja erityisesti Venäjällä. Pietarin Inkerin liitto on inkerinsuomalaisten järjestö Pietarissa, jonka tarkoituksena on säilyttää inkerinsuomalainen kulttuuriperinne seuraaville sukupolville.

Tavoitteenani oli ymmärtää, miten nostalgia vaikuttaa Pietarin Inkerin liiton jäsenten toimintaan ja miten se koetaan organisaatiossa. Haastattelin seitsemää Pietarin Inkerin liiton jäsentä ja valitsin haastateltavat lumipallomenetelmällä. Lumipallomenetelmällä

tarkoitetaan tutkimusmenetelmää, jossa haastateltaviin päästään käsiksi jo aiemmin haastateltujen, tai muiden kontaktien kautta.

Gradussani tarkastelen nostalgian kokemusta Pietarin Inkerin liiton sisällä sekä laajempina yhteiskunnallisena ilmiönä. Nostalgia toimii puolustusmekanismina epävarmojen ja vaikeiden tunteiden käsittelyssä. Nostalgia voi vaikuttaa ihmisiin ja ryhmiin positiivisilla, mutta myös haitallisilla tavoilla.

Inkerinsuomalaiset ovat kärsineet edustuksen puutteesta esimerkiksi kirjallisuudessa ja historiankerronnassa, mikä johtuu sekä Suomen että Venäjän vaikeasta historiasta inkeriläisväestöön liittyen. Suomessa inkerinsuomalaisten historiaa on tosin tuotu esiin, kuten viimeisin Kansallismuseon näyttely on osoittanut. Kiinnostus inkerinsuomalaisia kohtaan on kuitenkin osoittautunut ohimeneväksi ilmiöksi; tästä esimerkkinä 80-luvun Inkeribuomi Suomessa.

Inkerinsuomalaisten historiasta hiljentyminen vaikuttaa myös saatavilla olevan tiedon todenmukaisuuteen. Gradussani pyrin osoittamaan, kuinka inkerinsuomalaisten historiankerronnan sukupolvien välinen hiljentyminen linkittyy tähän. Siksi inkerinsuomalaisten muistaminen ja representaatio ovat Pietarin Inkerin liitolle hyvin merkityksellisistä, sillä muistetuksi tuleminen linkittyy identiteetin olemassaoloon.

Kollektiivinen trauma, ongelmallisuudestaan huolimatta, on ollut toisaalta yhdistävä tekijä inkerinsuomalaisten keskuudessa. Pietarin Inkerin liiton järjestötoiminta antaa mahdollisuuden käsitellä hiljennettyä traumaa ja etsiä tietoa kadonneista juuristaan. Hiljentyminen jatkuu helposti seuraaviin sukupolviin, jolloin jälkeläiset kokevat epäsuorasti edeltäjiensä vaikeiden muistojen jälkivaikutuksia myös omissa elämässään. Koen, että graduni kautta olen oppinut myös paljon itsestäni inkerinsuomalaisen jälkeläisenä.

Gradukatsaus:

**Ympärillä tapahtuvien
yhteiskunnallisten
muutosten vaikutus
inkeriläisten kodin ja
kuulumisen
merkityksiin**

Teksti ja kuvat — Maria Roivas

Kirjoitin graduni itselleni henkilökohtaisesta aiheesta. Ukkineni oli inkeriläinen ja hänen ollessaan kolmevuotias hänet määriteltiin Neuvostoliiton hallinnon toimesta valtion viholliseksi. Hän sai tietää asiasta vasta vuonna 1996, kun hänet rehabilitoitiin, eli hänen ”maineensa palautettiin”. Graduprosessin aikana opin ymmärtämään, että omakin elämäni on sisältänyt enemmän tai vähemmän identiteettikriiseilyä, juurettomuuden kokemuksia ja kuulumista useampaan kuin yhteen paikkaan, varmasti osittain perhehistoriani takia.

Gradussani tarkastelin miten ja mitkä ympäröivät yhteiskunnalliset rakenteet ja muutokset ovat vaikuttaneet inkeriläisten kuulumisen kokemuksiin, kodin merkityksiin ja kodin rakentamisen käytäntöihin. Analysoin noin kahdenkymmenenviiden inkeriläisen muistelmia, kirjeitä ja leikekirjoja, jonka pohjalta havaitsin, mitä he ovat pitäneet muistamisen, kertomisen ja säilyttämisen arvoisena ja millaisia merkityksiä he ovat antaneet kokemalleen. Esimerkiksi yksi henkilö on kuvannut juurettomuuttaan ja ulkopuolisuuden kokemustaan asuttuaan elämänsä aikana 18 eri paikassa. Tässä lyhyessä gradukatsauksessa käsittelen vain muutamia huomioita.

Koti ja kuulumisen (belonging) ovat käsitteinä moniulotteisia ja sisältävät niin yksilöllisiä, kollektiivisia kuin kulttuurisia ja yhteiskunnallisia aspektoja. Koti ei ole pelkästään fyysinen paikka, vaan sen merkitykset voivat sisältää erilaisia kulttuurisia, moraalisia, yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä piirteitä ja sitä voidaan representoida narratiivien ja muistoin (Repič 2016, 92). Poliittiset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat kuulumisen kokemuksiin ja ihmisten mahdollisuuksiin rakentaa kotiaan. Koti ei ole vain yksityinen asia, vaan osa yhteiskunnallisia rakenteita esimerkiksi lakien, poliittisten päätösten, instituutioiden ja jokapäiväisten järjestelyjen kautta (Kingumets 2022, 72–73).

Myös inkeriläisten koteja ja kuulumista on kontrolloitu ja säädelty poliittisin päätöksin niin Neuvostoliitossa kuin Suomessakin. Inkeriläisten historia liitetään usein Stalinin vainoihin ja karkotuksiin sekä niiden jälkeiseen aikaan, kun inkeriläiset ovat eläneet osana laajempaa diasporaa. Analyysissä havaitsin, että esimerkiksi seuraavien yhteiskunnallisten tapahtumien ja muutosten kuvattiin toistuvasti vaikuttaneen inkeriläisten kokemuksiin kodista ja kuulumisesta: kollektivisointi, Stalinin vainot, 101 kilometrin

sääntö. Näitä yhteiskunnallisia muutoksia kuvattiin käännekohtina, jotka ”muuttivat kaiken” myös yksilötasolla. Seuraavaksi tiivistän, miten inkeriläiset kuvasivat näitä ympärillään jyllääviä muutoksia.

Lokakuun vallankumous ja sitä seuranneet tapahtumat olivat vallankumouksellisia myös arjen tasolla. Inkeriläiset kuvasivat muutosta sellaiseksi, jolloin heidän tapansa elää kiellettiin. Kollektivisoinnin jälkeen siitä, mitä pidettiin yksityisenä, tuli jaettua ja kontrolloitua. Samanaikaisesti ajankohtaa määrittivät karkotukset. Suurin osa inkeriläisistä vastusti kolhooseihin liittymistä, koska maanviljely oli kriittistä heidän selviytymiselleen ja pärjäämiselleen (Reuter 2019, 151), ja muistelmissa kuvataankin monenlaisia vastustuksen keinoja kuten sääntöjen kiertämistä. Lopulta monet liittyivät kolhooseihin pelosta ja pakosta sekä näkivät sen ainoana keinona pysyä kotiseudullaan Inkerinmaalla, vaikka elämä ei enää ollutkaan samanlaista. Voidaan ajatella, että kollektivisoinnin myötä ja päivittäisen elämän muututtua inkeriläiset menettivät kotinsa symbolisella tasolla, vaikkeivät vielä konkreettisesti. Alla Matti Kähäri pohtii vaihtoehtojaan sen jälkeen, kun hänet nimetään kulakiksi eli vaaralliseksi ”luokkaviholliseksi”:

”Sinä iltana minä kävin läpi koko elämäni. Puntaroin kaikki mahdollisuudet. Pure sormea - on kipeä, pure toista, siihenkin koskee. Lähteä omin neuvoin pois kotoa, - siihen tarvittaisi rahaa. Myötävää ei ole mitään, kun yksi lehmä ja muutama säkki perunoita. Nyt kun ei ole kansalaisyhteiskuntaa ainoan lehmänkin voivat "sosialisoida" ilman pirunpaskaa. Tuota perhettäkin kun on niin turkasesti. Viisi lasta. Vanhin täyttänyt 6 vuotta, nuorin vasta 3 kk. Kaikki ovat kulakkeja, kaikkien on lähdettävä.”

(SKS KIA. Kähäri-suvun arkisto. Matti Kähärin muistelmakäsikirjoitus.)

S talinin vainot ja etenkin vuosi 1938 toivat muutoksia, jotka merkitsivät inkeriläisten arjen täystuhoa. Paradoksaalisesti, inkeriläisten nationalismi kasvoi stalinismin myötä ja suomen kielen ja identiteetin merkitys vahvistuivat, vaikka niitä tuotiin esille lähinnä kodin seinien sisällä.

Kodeissaan perheillä oli mahdollisuus, vaikkakin rajallinen, päättää, mitä kieltä puhutaan, millaisia rutiineja ylläpidetään ja miten juhlapyyhiä vietetään. Inkeriläiset kuvaavat muistelmissaan, miten he juhlivat salaa joulua, puhuivat suomea ja kuuntelivat suomalaista radiota. Moni

kuvaakin olleensa lapsena hämmentynyt ristiriidoista kodin ja ympäröivän yhteiskunnan välillä ja muistaa tienneensä, ettei kodin ulkopuolella saa puhua tietyistä asioista. Niina Malkki ja Mirjam Sykijäinen muistelevat:

”Ajattelimme, että kaikki vainot, muuttaminen paikasta toiseen ja vaikeudet kuuluivat meidän elämäämme ja niin pitikin olla, koska toista elämäntapaa emme tienneet. Vanhempamme eivät koskaan kotona kertoneet meille mistään eivätkä valittaneet. He pelkäsivät. Mutta joskus heillä hermot eivät kestäneet ja he ilmaisivat mielipiteensä. Nämä hetket painuivat meidän lapsien muistiin. Jostakin syystä me tajusimme, että ei saa kenellekään eikä missään kertoa mitä puhuttiin tai tehtiin kotona, se oli vaarallista.”

(SKS KIA. Malkki-suvun arkisto. ”Perheemme tarina”. kiat_310353213_310353613)

S talinin vainojen aikana inkeriläiset menettivät kotinsa konkreettisesti karkotusten myötä. Heidän kotikylästään tuli tunnistamattomia paikkoja, joissa ei voinut elää sellaista elämää, joka oli ennen tuonut kodin tunnun. Inkeriläisten identiteettiä rakentavat palaset tuhottiin tai kiellettiin ja karkotusten myötä inkeriläiset hajaantuivat diasporaksi.

S talinin kuoleman ajateltiin tuovan muutosta vuonna 1953 ja sen jälkeistä aikaa kuvattiin toivoa luovana. Yhteiskunnalliset rakenteet ja lakipykälät eivät kuitenkaan muuttuneet yhtä nopeasti ja niillä on merkittävä rooli sen määrittämisessä, että minne ihminen kuuluu tai ei kuulu, mihin he voivat muuttaa ja missä asua. Inkeriläisiin, kuten myös muihin ”epämieluisiin”

ryhmiin, kohdistettiin ns. 101 kilometrin sääntö, joka esti inkeriläisten muuton 100 kilometrin säteellä suurista kaupungeista, myös Leningradia ympäröivästä alueesta, jossa he olivat ennen eläneet (Reuter 2021, 205). Tämä poliittinen päätös määritteli, miten ja missä inkeriläiset pystyivät elämään ja liikkumaan. Väinö Kähäri kirjoittaa:

”Se tarkoittaa käytännössä sitä, että meidät ajetaan synnyinmaastamme Inkeristä kokonaan pois, Venäjän perukoille, siellä on tilaa, vaikka Uralille tai Siperiaan asti on lupa mennä. ”Hyvää matkaa” toivottivat piirikonttorissa, kun isälle passi annettiin.”

(SKS KIA. Kähäri-suvun arkisto. ”Pieni matkamies vaan”, Väinö Kähärin muistelmakäsikirjoitus.)

Poliittisissa päätöksissä ja yhteiskunnallisissa rakenteissa inkeriläiset nähtiin pitkään valtion vihollisina ja epämieluisina yksilöinä. Monet heistä, jotka onnistuivat palaamaan Inkerinmaalle, kuvasivat paluuta koteihinsa traumaattisena. Tutut maisemat ja ympäristö olivat kadonneet ja kotimaa ei tuntunut enää kodilta. Paluu ei ollut pelkästään positiivinen asia ja kotitalon takaisin saamiseksi inkeriläiset joutuivat taisteluihin viranomaisten ja uusien asukkaiden kanssa.

Yhteiskunnalliset tekijät voivat olla mukana rakentamassa tai rikkomassa kotia. Käsittelen gradussani myös joitakin kotiin ja kuulumiseen positiivisemmin vaikuttaneita muutoksia, kuten evakuointiaikaa Suomessa 1940-luvulla ja perestroikaa, joka oli myös inkeriläisten ”uuden kansallisen heräämisen” aikaa.

Lähteet:

Kingumets, J. (2022). From Paradise to the Town of no Hope: Home-making among the Soviet-era Russian-speakers in Narva, Estonia. (Väitöskirja, Tampereen yliopisto). PunaMusta Oy – Yliopistopaino.

Repič, J. (2016). Tracing Roots: Slovenian Diaspora in Argentina and Return Mobilities. Teoksessa N. Gregorič Bon & J. Repič (toim.), Moving Places: Relations, Return and Belonging (s. 85–104). Berghahn Books.

Reuter, A. (2019). Neuvostovaltaa vastaan: Inkerinsuomalaisten hiljaista vastarintaa 1930-luvulla. Teoksessa O. Autti & V-P. Lehtola (toim.), Hiljainen vastarinta (s. 131–163). <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-359-000-7>

Reuter, A. (2021). Family Histories of Soviet Exile and Terror. The Case of an Ingrian Finnish Memory Culture. *Ethnologia Scandinavica*, 51, 188–211.

Short abstract of my thesis in English:

In my master's thesis I ask how and what kind of societal changes and events have influenced Ingrians' sense of belonging, meaning of home and homemaking practices, and how they have narrated these notions in their written materials. Theoretically, I am drawing from sociological and anthropological perspectives of home, belonging, diaspora and displacement.

I argue that their narrations of home and belonging are multi-faceted and ever-changing and that their narratives tend to follow a similar pattern. Their narratives construct a storyline from a peaceful beginning in Ingria to an uncertain time filled with fear and insecurity, and eventually to relatively secure final destinations for the Ingrian diaspora.

[You can read my thesis in English on Trepo.](#)

TROTT

Teksti ja kuvat — Anna Kananen ja Mirkka Ollila

Matkustimme Kazakstaniin syömään kakkua, pullaa, torttua ja muita herkkuja.

Kermakakku

- spongy
- olisi voinut olla kirpeämpi
- suli suuhun
- kerma ei ollut liian makeaa
- raastettu suklaa oli herkullista JA PINKKIÄ <3
- 5/5

Tuulihattu

- sopivan pistaasinen
- kermanen mutta ei liian makea
- kaikin puolin herkullinen
- 5/5

Rahka- pulla

- pehmeä
- vähän kuin Suomen rahkapulla mutta parempi
- rahkan ja taikinan suhde oli täydellinen
- 5/5

Mochi

- tyynymäinen
- vaikea syödä
- jokseenkin smetanainen
- riisitaikina pehmensi smetanahan happamuutta
- 3/5

Silkkien
säihkettä

vai silkkaa
teatteria?

Jännittävää. Kun astun ulos lentokoneesta Turkmenistanin pääkaupungissa Ašgabatissa, en saa enää kritisoida mitään ennen Uzbekistanin rajaa. Kaikki mitä koen, on nyt - pakollisen - oppaan päätettävissä. Tulen olemaan eristyksissä. Some ei toimi, eikä lähes yksikään nettisivu. VPN on estetty. Pelkkää viisumin hankkimislupaa odotin kolme kuukautta. Se hylättiin kahdesti ja kyseinen turkmenistanilainen matkatoimistokin antoi minulle matkaesitteen alun perin tiskin alta eräällä matkamessujen kojulla.

Kuulostaako vaikealta? Noh, odotas, kun kerron lisää. Jo Istanbulissa Ašgabatın lähtöportti on erilainen ympäröiviin portteihin verrattuna eristetyllä lasiseinällä. Olen ainoa länkkäri. Kaikki muut ovat turkmeeneja. Kaksi Turkish Airlinesin työntekijää syynää paperipinoani. Vuorotellen soitto oppaalle, turistiministeriöön ja hotelliin – jota ei muuten todellakaan saanut itse valita – ja sitten leimat ja allekirjoitukset kaikkiin papereihin. Ilman niitä ei saa edes astua lentokoneeseen.

Lentokoneessa oli hämmentävä fiilis. Tiedostin, että jo tässä vaiheessa vääränlaista vitsailua, kritisointia tai nauramista ei kannata aloittaa edes unissaan.

Kolmen tunnin lennolla ehdin katsoa yhden amerikkalaisen komediaelokuvan, jonka jälkeen oli luvassa paluu todellisuuteen, kun kone laskeutui Ašgabatiin. Kultaisin hevosin ja tähdin koristellulla lentokentällä passi katsottiin kahdeksan kertaa ja ensimmäistä kertaa myös maahan saapuessa oli turvatarkastus.

Viisumin osto hankkimisluvan kanssa ei käynyt käden käänteessä. Eurot eivät käy, Turkmenistanissa halutaan mielellään vain Yhdysvaltain dollareita. Presidentin kuvalla koristellussa kopissa setä ottaa sinulta passin, antaa propuskan ja käskee sen kanssa maksamaan jollekin tädille, joka odottaa aulan toisella puolella. Täti antaa leimatun ja allekirjoitetun kuitin, jonka jälkeen passin voi vihdoinkin hakea viisumeineen koppelakkisilta herroilta. Ašgabatın lentokenttä näyttää säihkyvältä ja modernilta palatsilta, mutta siellä vallitsee samaan aikaan levoton basaaritunnelma, jossa sinulle huudellaan jatkuvasti maladoi chelavekkia joka suunnasta.

Upouusi Ašgabatın kenttä on kirjaimellisesti linnun muotoinen rakennus. Pettymys, koska alun perin suunnitteilla oli Aladdinin taikamaton näköinen lentoasemarakennus! Opas ottaa minut kyytiinsä ja heti tervetuloitovotusten jälkeen kertoo, mitä en saa maassa

tehdä. Kadun ylitys muualta kuin suojatieltä on kiellettyä, röökaaminen ja presidentillä koristeltujen hallintorakennusten kuvaaminen on ”kiellettyä”.

Väitteet valkoisen ja hopeisen värisistä autoista pitävät paikkansa. Maassa ei lain mukaan saa olla muun värisiä autoja. Mitä kieltoihin tulee, näen heti, kuinka kymmenet ihmiset ylittävät katuja laittomasti ja hotelliin päästessäni spaddu tuntui haisevan kaikkialla huonettani myöten. Toisin sanoen, oikein mitään ei kannata tehdä väärin, jottei joudu tekaistusti pidätetyksi siitä, että olisi muka röökannut hotellihuoneessa.

Hotellihuoneessa huomasi heti Iskun naulakot, Orasin kraanat, Arabian wc-pytyn ja suomalaiset ovenkahvat. Rakennus oli ilmeisesti suomalaista tilaustyötä neuvostoajoilta, kuuluisan Viru-hotellin tyyliin. Valtion turvallisuuspoliisin huoneiden välisiä ”siivouskomerotakin” näki. Komeron suuntainen peili huoneessani oli ruuvattu seinään kiinni. Olikohan kyseessä oikeasti ikkuna?

Televisiotarjonta oli presidentti Gurbanguly Berdimuhamedowia, kansallismusiikkia, hevosia, kultaisia tähtiä ja ”urheilua” eli valtion sirkusta tai raveja.

Aamulla käyn uima-altaalla, jonka pinnassa on lehtiä ja ampieisia. Allasbaarissa soi venäläinen diskomusa ja särisevälamppuisesta suihkukopista irtoaa kraanan nuppi ja vesi tulee hitaasti liplattaen. Kaikki on vähän mitä sattuu ja rahat on taidettu käyttää lähinnä lehtikultaan, marmoriin, suihkulähteisiin, viihteeseen ja vapaa-aikaan.

Opas hakee minut turistikerrokselle. Menemme entisen presidentti Niazovin moskeijalle, hautaussoleumille, ikuisesti aurinkoon päin pyörivälle kultapatsaalle ja turkmenistanilaiseen ravintolaan, jollaista ei ole tullut missään muualla vastaan.

Entinen presidentti Niazov ehti muuttaa oman nimensä Turkmenbashiksi, ”kaikkien turkmeenien isäksi”. Kävimme katsomassa myös Ruhnama-kirjan patsaan. Ruhnama on Niazovin versio muslimien pyhästä koraanista, johon hän vain on lisännyt itsensä - Raamatusta tuttujen - opetuslasten joukkoon. Niazov on luvannut, että jokainen, joka lukee kirjan kolmesti, muuttuu esteettömästi älykkäämmäksi ja pääsee taivaaseen. Minun matkani aikainen uudempi presidentti Berdimuhamedow on koittanut vuosien aikana vaihtaa itseään Niazovin tilalle. Kirja on osattava, jos haluaa ajokortin, työpaikan tai

opiskella yliopistossa. Myöskään ulkomaalaisyritykset eivät pääse maahan, mikäli Ruhnamaa ei ole tentitty. Bongasinkin maassa vain kaksi ulkomaalaisyritystä, Panasonicin ja Venäjän valtiollisen MTS-puhelinliittymän.

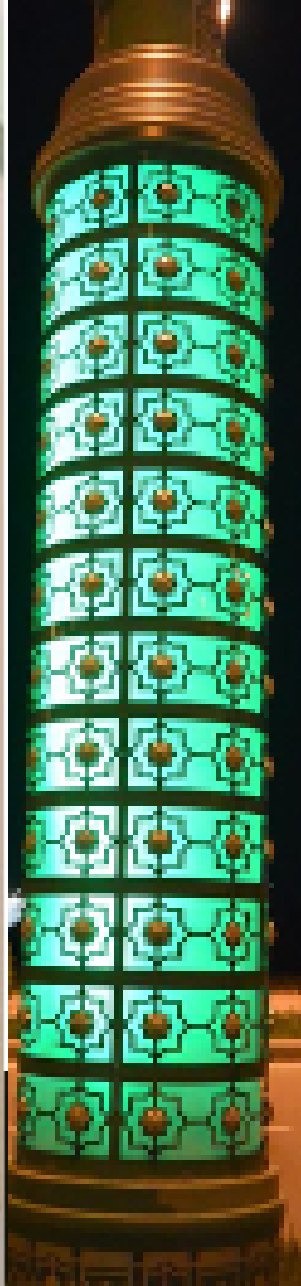
Ašgabatissa on Guinnessin maailmanennätykset valkoisten ja hopeisten autojen määrässä sekä valkoisen marmorin käytössä. Suihkulähteitä on ihmistä kohden enemmän kuin missään päin maailmaa. Ajamme motaria, jonka keskipientare on yhtenäistä suihkulähdettä ainakin kilometrin verran. Ašgabat sijaitsee Karakumin aavikon vieressä ja maassa on oikeasti vesipula. Illalla opas lähtee kotiin, mutta tuntuu että kaikki ympärilläni kaupungissa tietävät etukäteen, että olen menossa itsekseni sirkukseen. Kassalla puhuessani venäjää sain lipun 45 sentillä (epävirallinen kurssi).

Sirkuksessa kaikki olivat kansallispuvuissa. Käytävät oli koristeltu valokuvilla, joissa Berdimuhamedow joko ratsastaa tai poseeraa trapetsitaiteilijoiden keskellä. Koko esityksen ajan minua häiritsi kameraryhmä, joka sojotti suoraan minua kohti. Sirkuksen jälkeen lähdin öiselle kaupunkikerrokselle.

Ašgabat on kuin Pohjois-Korean Pjongjangin ja Las Vegasin risteytys. Kultaa, loistetta, diskovaloja, palatseja, johtajan patsaita ja suihkulähteitä. Muttei ihmisiä tai mainoksia missään. Paitsi vartijat, jotka ilmoittavat radiopuhelimillaan toisilleen vainoharhaisesti liikkeistäni. Kun kysyn autokuskilta, missä kaikki ihmiset ovat, hän vastaa venäjäksi ”Ai haluat nähdä ihmisiä! He ovat yökerhossa! Mutta ole varovainen!”. Sinne siis! Automatkan aikana taksikuski, jota en ollut koskaan aikaisemmin tavannut, mainitsi diskon ja nimeni soittaessaan mitä ilmeisemmin hotellille. Jäi sellainen fiilis, että koko yökerhon ”vieraille” taisi tulla kova kiire avata koko paikka ennen kuin ehdin saapua paikalle.

Röökinhajuisessa yökerhossa ostin oluen, jolloin useampi neitokainen lähestyi minua. Tässä oli jotain hämärää, torjuin heidät, kunnes joku lähestyi taas. Tajusin, että minua yritettiin ”parittaa”. Siirryin hotellin baarin, jossa tutustuin moskovalaiseen ja turkkilaiseen diplomaattiin sekä heidän tuttavaansa. Tai niinhän minä luulin.

Diplomaattien lähdettyä jäljelle jäi takertuva turkmeenitar. Ei taas! Jouduin vääntämään rautalangasta, etten tue tällaista organisoitua toimintaa tai lähde mukaan mihinkään.

Aamulla uima-altaalta huoneeseen palatessani joku setä astui samaan hissiin kanssani. Hän käänsi avaimella hissin vauhdin hitaalle ja alkoi tentata minua. ”Pidätkö Turkmenistanista? Viivytkö pitkään?”, ja niin edelleen. Hän oli paikallinen FSB-agentti. ”Mikä niissä eilisillan naisissa oli vikana? Lähetin sinulle ainakin viisi, mutta torjuit heidät kaikki!”, hän kysyi ärsyyntyneenä. Kun pyysin häntä lopettamaan kiusaamiseni, hän lähti hissistä ja tivaisi ”Tule huomenna uudestaan! Järjestän sinulle uudet naiset!”. Olivatkohan kaikki ympärilläni jotain agenteja?

Lähdin mielelläni Aşgabatista kirjaimellisesti helvettiin jo samana aamuna. Kyseessä oli nimittäin Door to Hell -nimellä tunnettu Darvazan kraateri. Telttaretki oli elämys. 1970-luvulla vahingossa palamaan sytytetty kaasulähde Karakumin aavikolla kuuluu maan päänähtävyyksiin. Jo kolmen metrin päässä kielekkeestä tuntui kuin seisoi juhannuskokossa, joten kuvanotto-tilanne oli aika kivulias.

Matkani jatkui edelleen Maryyn, Merviin ja Turkmenabatiin. Autokuskina toiminut venäläinen Sergei oli jäänyt jumiin - tai panttivangiksi - Turkmenistaniin sukunsa muutettua Moskovaan

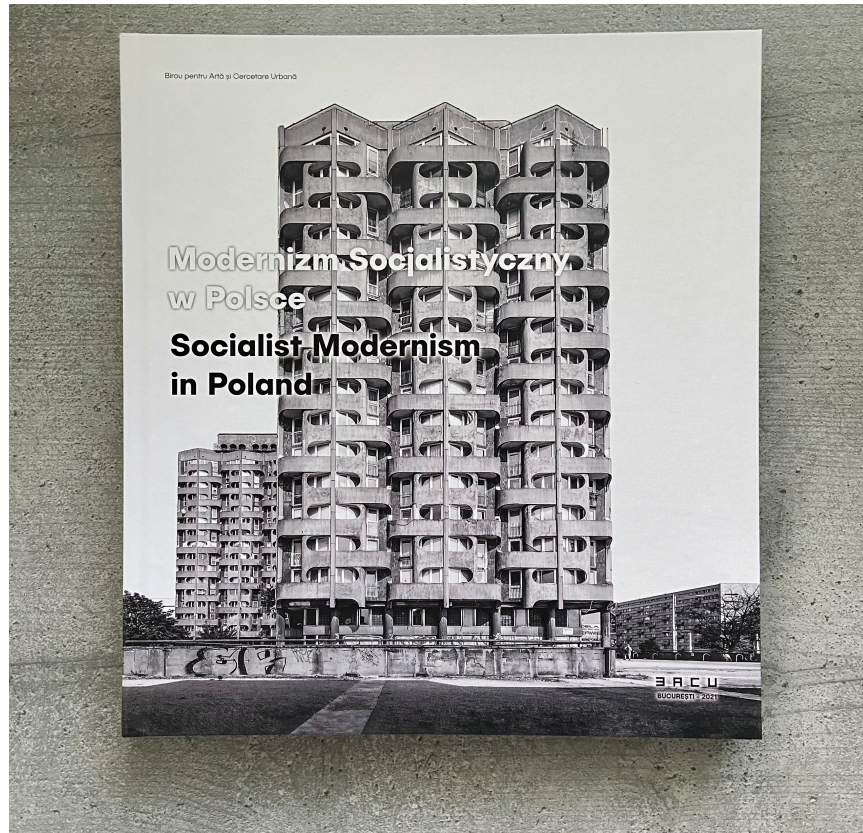
Neuvostoliiton hajottua. Turkmenistanin tieverkko oli täynnä poliisin PYGG-tarkastuspisteitä. PYGG on neuvostoliittolaisen GAI-tarkastuspisteen nykyaikainen vastine. PYGG-pisteet osoittautuivat lahjustenkeräyspisteiksi ja niillä koitetaankin estää maan sisäinen muuttoliike. Kun Sergei avasi takakontin ja esitteli eväskorimme, PYGG-mies kysyi vihannesten tuoreustodistuksia. Sergei haukkui miehen ja ojensi 10 manaattia. Tällöin ymmärsin, miten korruptio toimii käytännössä. Virkamies aiheutti tahallaan ikävän tilanteen, josta selviäisi helpommin lahjuksilla. Maasta poistuttaessa rajalla oli otettava 3 erillistä pikkubussia rajatarkastus- ja tullirakennusten välillä liikkumiseen, ennen kuin pääsi Uzbekistaniin, joka tuntui vapaudelta kaiken tämän jälkeen. Matkani jatkui

Uzbekistanin ja Tadžikistanin kautta aina Kazakstaniin saakka.

Turkmenistan on maailman toiseksi sulkeutunein maa, ja sinne otetaan 7000 turistia vuodessa, joka on puolet vähemmän kuin Pohjois-Koreassa. Tämän reissun toteutin kesällä 2019. Presidentti on vaihtunut uuteen, mutta paljoo ei ole muuttunut. Kaikissa entisissä Neuvostoliiton maissa käyneenä Turkmenistan tuntui aivan Moskovan koelaboratoriolta agenteineen äärimmäisellä autoritaarisuudella. Moskova onkin viime aikoina lähettänyt turkmenistanilaisia sotimaan rintamalle Ukrainaa vastaan ja maan nykyinen presidentti Serdar Berdimuhamedow vieraili hiljattain – edeltäjistään poiketen - Voiton päivän paraatissa.

Recommendation

Text and picture— Elisa Airasvirta

I don't know much about architecture, but I know a nice building when I see one. Most disagree with me, but I find comfort and beauty in brutalism and socialist modernism and classicism. I enjoy concrete, symmetry, muted colors, geometric shapes, boldness, even the boringness they have to offer.

This time, I want to recommend a book that has brought me pure joy and excitement during my trips in Poland. That book is *Modernizm Socjalistyczny w Polsce, Socialist Modernism in Poland* by Birou pentru Artă și Cercetare Urbană (BACU). Not only do they have a book about Poland but also about former Yugoslavia, Germany, Romania and Moldova, Caucasus, Bulgaria, Hungary, Russia, Eastern bloc in general, Ukraine, and Baltic countries.

The book that I own has nearly 200 pages worth of photos of buildings and statues/sculptures. In addition, there are details about when they were built and where they are located or used to be located before demolition. Fortunately most of them are still standing (at least in Poland). During my trip in Warsaw I was, for example, able to find a beautiful apartment building from 1978 (photo) right in the center of Warsaw, on Karowa street – thanks to the book.

Socialist modernism is a project by BACU research group which “fights for the acknowledgement of certain socialist landmarks as historic monuments”. They have a database and [a website](#) where they collect information about them, and you can find a map with a lot of information about these beautiful buildings. There's one in Finland, too! For those who use Instagram, you can find photos from this account: @socialistmodernism.

